

Alimenty od dzieci na rodzica

Pomimo powszechnej wiedzy o tym, że rodziców obciąża obowiązek alimentacyjny względem dziecka, niewiele osób zdaje sobie sprawę, że możliwa jest sytuacja odwrotna, kiedy to obowiązek ten będzie ciążył na dzieciach względem rodziców.

Zgodnie bowiem z art. 128 KRO i art. 135 § 1 i 2 KRO **obowiązek dostarczania środków utrzymania, a w miarę potrzeby także środków wychowania obciąża krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo**, a zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. Znaczy to co najmniej tyle, że obowiązek alimentacyjny może powstać w zakresie najbliższej rodziny, w różnego rodzaju konfiguracjach. Istnieje zatem możliwość aby rodzice bądź dziadkowie wystąpili o alimenty od dzieci bądź wnuków, o ile oczywiście znajdują się w niedostatku.

Często o alimenty na rzecz rodzica występują osoby w podeszłym wieku, schorowane, które z tych względów nie są w stanie pracować, a przysługujące im świadczenia rentowe czy emerytalne nie pozwalają na pokrycie wszystkich niezbędnych wydatków mających za cel zapewnienie im najważniejszych potrzeb, czyli mieszkania, wyżywienia, opieki, leczenia.

NIEDOSTATEK

Powstaje zatem pytanie, czym jest niedostatek? O niedostatku można mówić wtedy, gdy osoba dochodząca alimentów nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb w granicach minimum socjalnego, tj. nie posiada dostatecznych środków pieniężnych, pomimo dokładania wszelkich starań. **Stan niedostatku nie może być stanem zawinionym** chociażby chorobą alkoholową lub brakiem chęci podjęcia pracy. Zgodnie z orzeczeniem Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2000 r. sygn. akt I CKN 1187/99 pojęcie niedostatku jest względne: „niedostatek występuje nie tylko wtedy, gdy uprawniony do alimentacji nie posiada żadnych środków utrzymania, lecz określa także i taką sytuację materialną osoby uprawnionej, gdy nie może ona w pełni zaspokoić swoich usprawiedliwionych potrzeb.”

MAJĄTEK RODZICA

Często zdarza się, iż rodzic posiada znaczny majątek, z którego mógłby uzyskiwać dochód, a czego z różnych przyczyn nie czyni. Trudno, aby rodzic wyzbywał się swojego podstawowego majątku (sprzętów użytku codziennego, ubrań itp.) celem pozyskania środków na pokrycie swoich podstawowych potrzeb, nie mniej jednak otaczanie się dobrami luksusowymi może skutkować zmniejszeniem obowiązku alimentacyjnego bądź oddaleniem powództwa.

UZASADNIONE POTRZEBY

Przy ocenie zakresu uzasadnionych potrzeb należy wziąć pod uwagę te, które są życiowo usprawiedliwione. Mowa tu będzie o podstawowych potrzebach życia codziennego takich jak:

- opłaty na mieszkanie/dom (czynsz najmu, opłaty na Wspólnotę Mieszkaniową), opłaty za wodę, energię,
- koszty zakupu opału na zimę,
- koszty ubezpieczeń,
- wydatki na jedzenie,
- wydatki na leki,
- wydatki na pokrycie kosztów wizyt u lekarzy,
- wydatki na odzież i obuwie.

FORMY OBOWIĄZKU ALIMENTACYJNEGO

Obowiązek alimentacyjny **nie zawsze musi przybierać formę świadczenia pieniężnego**. Osobiste starania dziecka w partycypację w kosztach utrzymania rodzica może być wykonywane poprzez oferowanie pomocy materialnej poprzez dostarczanie: żywności, ubrań, [leków](#), opału.

WYSOKOŚĆ ALIMENTÓW

Sąd orzekając o wysokości alimentów **bada każdą sprawę indywidualnie**. W pierwszej kolejności zasadnym jest zbadanie **sytuacji konkretnego uposażonego – rodzica**, jego stopy życiowej, stanu zdrowia, wykształcenie i możliwości podjęcia pracy zarobkowej. Z drugiej strony sąd bada **sytuację finansową zobowiązanego – dziecka**. Zobowiązany musi posiadać zarobkowo – finansowe możliwości do płacenia alimentów. Jeżeli dzieci żyją na wysokim poziomie to uzasadnia to ich wyższą partycypację w kosztach utrzymania rodziców. Z kolei trudno jest przyjąć, że sąd zobowiąże do płacenia alimentów na rzecz rodzica samotną matkę z trojgiem dzieci, nie mniej jednak istnieje możliwość, kiedy mimo trudnej sytuacji zobowiązanego do alimentów, sąd orzeknie o obowiązkach płacenia alimentów na rzecz rodzica, ustalając ich wysokość na symboliczną kwotę. Może się również zdarzyć, że w przypadku istnienia większej ilości zobowiązanych rodzeństwo, które znajduje się w lepszej sytuacji finansowej zostanie sądownie zobowiązane do opłacania alimentów także za mniej zamożnych braci czy siostry.

UCHYLENIE SIĘ OD ALIMENTACJI

Najczęściej zdarza się, iż do spraw o żądanie zasądzenia alimentów od dzieci dochodzi w rodzinach, które są dotknięte silnym konfliktem między jej członkami lub też w ogóle kontakt między jej członkami został zerwany dawno temu. Wyjątkowo często oczekiwanie alimentów od dorosłych dzieci na rzecz rodziców będzie sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, m.in. w sytuacjach, kiedy rodzic nie interesował się dzieckiem, uchylał się od łożenia środków na utrzymanie, popełnił przestępstwo na rzecz dziecka, porzucił je. Należy wówczas stwierdzić, iż płacenie alimentów na rodzica jest niezgodne z zasadami współżycia społecznego.

Aby uchylić się od obowiązku alimentacyjnego można również powołać się na fakt niedostatku dziecka i braku możliwości uiszczania ich bez uszczerbku dla kosztów własnego utrzymania i własnej rodziny. Jeśli zobowiązany na skutek płacenia alimentów sam popadłby w niedostatek i stracił możliwość zaspokojenia własnych usprawiedliwionych potrzeb, to sąd może odstąpić od orzeczenia o zasądzeniu alimentów. Nie mniej jednak, jeśli na skutek płacenia alimentów doszłoby „tylko” do obniżenia stopy życiowej zobowiązanego, to sąd mimo wszystko może nałożyć nań obowiązek alimentacyjny względem rodzica.

PROCEDURA

W celu uzyskania przez rodziców alimentów od dziecka konieczne jest złożenie pozwu do sądu o alimenty. Pozew taki, jak każde pismo procesowe musi zawierać szereg niezbędnych elementów takich jak:

- dane Powoda – rodzica,
- dane Pozwanego – dziecka,
- kwota jakiej się domaga w stosunku miesięcznym,
- zakres usprawiedliwionych potrzeb Powoda (wraz z dowodami w postaci rachunków, faktur bądź innych dokumentów),
- możliwości finansowe Powoda (wraz z dowodami ich uzyskiwania w postaci umów, decyzji etc.)
- możliwości finansowe Pozwanego (o ile Powód posiada taką wiedzę).

Zgodnie z ustawą o kosztach sądowych w sprawach cywilnych złożenie pozwu o alimenty jest wolne od opłat.

Autor:

radca prawny Joanna Wrześniewska